વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ સુદ-૧૨, શનિવાર, તા. ૨૩-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૭૯, ૨૮૨, ૨૯૪, ૨૯૫. પ્રવચન નં. ૧૬

વિચાર, મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ. ઉસસે ભિન્ન વિકલ્પાતીત એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ. ઉસમેં 'યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, યહ વિકલ્પ તોડ દૂં' વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ; ઉસકે ઉસ પાર ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ. ઉસકા અસ્તિપના ખ્યાલમેં આયે, 'મૈં ભિન્ન હૂં, યહ મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં' ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ. પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા તથા ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ. પહલે વિકલ્પ નહીં ટૂટતા પરંતુ પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. ૨૭૯.

વચનામૃત. ૨૭૯. પ્રભુ કહતે હૈં, પ્રભુ! વિચાર ચલે ન ઔર '**મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ.**' દૂસરી ચીજકા તો સંબંધ હૈ નહીં. શરીર, વાણી, મનકા ભી સંબંધ તો હૈ નહીં. લેકિન અંદર આત્માકા મંથન ચલે, વિચાર ચલે, વહ ભી વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ, આહાહા..! વિચાર ઔર મંથન સબ વિકલ્પરૂપ હી હૈ. વિકલ્પરૂપ હી હૈ. આત્માકો લાભકા કારણ નહીં. આહાહા..!

'**ઉસસે ભિન્ન વિકલ્પાતીત...**' અંદર ભગવાન વિકલ્પ અર્થાત્ રાગકી કલ્પનાકે ભાવ, અસંખ્ય પ્રકારકી ચિંતાઓંકે વિકલ્પ, ઉસસે ભગવાન અંદર ભિન્ન હૈ. વિકલ્પાતીત, વિકલ્પસે અતીત હૈ. '**એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ...**' એક સ્થાયી અર્થાત્ નિત્ય. સ્થાયી, સ્થિર, નિત્ય, એકરૂપ નિત્ય પ્રભુ '**જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! યહાં તક જાના, પ્રભુ! તબ જન્મ-મરણકા અંત આવે. આહા..! જન્મ-મરણ કર-કરકે અનંત અવતાર (કિયે). આહાહા..! નિગોદકે અવતાર અંતર્મુહૂર્તમેં ૬૬૦૦૦ બાર. આહાહા..! વૈરાગ્ય, વૈરાગ્ય, વૈરાગ્ય આયે. અંતર્મુહૂર્તમેં નિગોદકે ભવ. એક શરીરમેં અનંત ઔર અસંખ્ય ભાગમેં. અંતર્મુહૂર્તમેં ૬૬૩૩૬ ભવ અંતર્મુહૂર્તમેં કિયે. પ્રભુ! ઐસે તો અનંત બાર કિયે. આહાહા..! તેરી સૂઝ નહીં કી. મૈં કૌન હૂં? મૈં ક્યા હૂં? ઉસકા ખ્યાલ નહીં કિયા. આહાહા..! '**વિકલ્પાતીત એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ...**' એક સ્થાયી સ્થિર બિંબ નિત્યાનંદ અચલ અર્થાત્ ચલે નહીં, બદલે નહીં, જિસમેં પર્યાય નહીં હૈ, ઐસા અચલ બિંબ આત્મા '**સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..!

નિયમસારમેં ૩૮વીં ગાથા હૈ ઉસમેં ભી યહી હૈ. પ્રભુ! તૂ આત્મા કૌન હૈ? વિકલ્પ તો નહીં, પરંતુ પર્યાય ભી નહીં. ૩૮વીં ગાથામેં ઐસા કહા હૈ. નિશ્ચય ધ્રુવ સ્વરૂપ ભગવાન અનાદિઅનંત એકરૂપ, ચૌરાસી લાખ યોનિમેં ઘુમા, ફિર ભી જિસકા એકરૂપ કભી પલટા નહીં, ઐસી સ્થાયી ચીજ, ઐસી નિત્ય અવિનાશી ચીજ પ્રભુ તૂ (હૈ). આહાહા..! વહાં ઉસે આત્મા કહા. ૩૮વીં ગાથામેં એક ત્રિકાલીકો આત્મા કહા, વહ યહાં કહા. આહાહા..!

'**એક સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! આત્મા તો યહ હૈ. ઈસકી દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યગ્દર્શન, સત્ય વસ્તુ જૈસી હૈ ઐસે દર્શનકી પ્રતીતિ હોતી હૈ. સત્ય વસ્તુ જૈસી જૈસી જૈસે હૈ, ઉસકી અંદર દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યક્ અર્થાત્ સત્ય જૈસા હૈ, વૈસી પ્રતીતિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ધર્મકી શરૂઆત વહાંસે હૈ. આહાહા..! ઈસકે સિવા દૂસરે ઉપાય ચાહે જિતને કરે, મંથન ઔર.. આહાહા..! વિચાર ઔર મંથન.

કલશટીકામેં લિયા હૈ, કલશટીકા હૈ, ઉસમેં યહ લિયા હૈ. વિચાર ઔર મંથન આદિ ભી રાગ હૈ. આહાહા..! પ્રભુ! તૂ તો નિરાગી જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૈ ન, પ્રભુ! અકેલા ચૈતન્યબિંબ, ચૈતન્યબિંબ. ઉસમેં તો પર્યાયકા ભી અભાવ હૈ. ઉસકો યહાં નિશ્ચય આત્મા કહતે હૈં. ૩૮ (ગાથામેં) લિયા, વહી યહાં બહિનને કહા. નિશ્ચય હૈ વહી આત્મા હૈ. વિકલ્પાતીત.. આહાહા..! ઔર સ્થાયી. પર્યાય બિનાકા સ્થાયી. આહાહા..! '**સ્થાયી જ્ઞાયક તત્ત્વ સો આત્મા હૈ.**' આહાહા..! દૂસરેકા કરના અથવા દૂસરેસે કુછ લેના, યહ તો ઉસમેં હૈ નહીં, પરંતુ અપનેમેં અપના વિચાર ઔર મંથન ચલે, વહ વિકલ્પ ભી ઉસમેં હૈ નહીં. ઐસા આત્મા જો હૈ વહ સ્થાયી હૈ, સ્થિર હૈ, નિત્ય હૈ, અવિનાશી, અચલ, શાશ્વત વસ્તુ પડી હૈ. આહાહા..!

'**ઉસમેં 'યહ વિકલ્પ તોડ દૂં...**' ઉસમેં,.. આત્મા ઐસા દૃષ્ટિમેં લેકર નિશ્ચય આત્મા.. કઠિન બાત તો હૈ, પ્રભુ! લેકિન માર્ગ તો યહ હૈ, ભાઈ! આહાહા..! .. નહીં આયે હૈં? રાજકોટ ગયે હૈં. આહાહા..! '**યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, યહ વિકલ્પ તોડ દૂં', વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ;...**' આહાહા..! સ્થાયી ચીજમેં સ્થિર નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસમેં વિકલ્પ આતા હૈ કિ મૈં આત્મા હૂં યા મૈં જ્ઞાયક હૂં, ઐસા વિકલ્પ, ઉસે તોડ દૂં, વહ ભી વિકલ્પ હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ વિકલ્પ તોડનેમેં પર્યાય પર દૃષ્ટિ જાયેગી. અપના શુદ્ધ પ્રભુ ઉસમેંસે હટ જાયગા ઔર પર્યાયમેં આ જાયગા. આહાહા..! ઐસા આત્મા.

ઐસા આત્મા સુના ભી ન હો, વહ કબ પ્રાપ્ત કરે? મહાપ્રભુ પર્યાય બિનાકી જો વસ્તુ હૈ, રાગ તો નહીં, વિકલ્પ તો નહીં, પરંતુ પર્યાય બિનાકી ચીજ હૈ. ક્યોંકિ

પર્યાયસે તો નિર્ણય કરના હૈ. પર્યાયમેં પર્યાયસે ધ્રુવકા નિર્ણય કરના હૈ. તો જિસમેં નિર્ણય કરના હૈ વહ ચીજ અંદરમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..!

'**યહ વિકલ્પ તોડ દૂં, વહ ભી વિકલ્પ હી હૈ;...**' આહાહા..! '**ઉસકે ઉસ પાર ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ.**' ઉસકે ઉસ પાર-વિકલ્પકે પાર. આહાહા..! '**ભિન્ન હી ચૈતન્યપદાર્થ હૈ.**' અંદર ભગવાન ચૈતન્યપદાર્થ તો વિકલ્પસે ભિન્ન હી હૈ. ઉસે પકડે બિના, ઉસકી અનુભૂતિ-અનુભવ હુએ બિના ઉસકા સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. આહા..! સમ્યગ્દર્શન બિના ધર્મકી શુરૂઆત-પ્રારંભ ભી હોતા નહીં. આહાહા..! ઐસી ચીજ ભગવાન તેરી ચીજ ઐસી હૈ. આહા..! '**ઉસકા અસ્તિપના ખ્યાલમેં આયે...**' ઉસકા અસ્તિપના-હૈ, મૌજૂદ હૈ, સ્થાયી હૈ, સ્થિર હૈ, નિત્ય હૈ, ઐસા અસ્તિપા ખ્યાલમેં આયે '**મૈં ભિન્ન હૂં,**' મૈં તો રાગસે ભી ભિન્ન હૂં ઔર પર્યાયસે ભિન્ન હૂં. '**યહ મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં**' આહાહા..! '**ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે...**' આહાહા..! સમય કહાં મિલતા હૈ? યહાં તો કહતે હૈં, નિરંતર ઘોટન રહે. ક્યોંકિ ભગવાન આત્મા નિરંતર નિત્ય હૈ. તો નિત્યમેં પહુંચનેકે લિયે નિરંતર ઘોટન ચાહિયે. આહાહા..! સમજમેં આયા? પ્રભુ નિત્ય હૈ, અવિનાશી અવિચલ હૈ. તો ઉસકો પ્રાપ્ત કરનેમેં નિરંતર ઉસકા ઘોટન (ચાહિયે). વિકલ્પ નહીં, ઉસકે સન્મુખ ઘોટન (ચલના). આહાહા..!

'**નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ.**' અંતર સન્મુખ હોકર ઉસકા રટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ. ઉસકા હી રટન. વિકલ્પકા રટન છોડ દે. આતા હૈ, વ્યવહાર હૈ, પરંતુ વહ આદરણીય નહીં. વ્યવહાર તો સમસ્ત લોકાલોક, અપને સિવા સબ ચીજ વ્યવહાર હૈ. નિશ્ચયમેં તો ઉસકી પર્યાય ભી વ્યવહાર હૈ. આહાહા..! વહ તો ત્રિકાલી ભગવાન અનંત નિત્ય અવિનાશી અવિચલ ગુણકા ખજાના હૈ. '**મૈં જ્ઞાયક ભિન્ન હૂં, ઐસા નિરંતર ઘોટન રહે, વહ ભી અચ્છા હૈ.**'

'**પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા...**' પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા. વીર્યકો સ્વભાવ સન્મુખ કરના, વીર્ય-પુરુષાર્થ જો પર સન્મુખ અનાદિસે રહા હૈ, ઉસ પુરુષાર્થકો સ્વસન્મુખ કરના. '**પુરુષાર્થકી ઉગ્રતા તથા ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ.**' આત્મા પ્રાપ્ત હોહતા હી હૈ. ઉસ પ્રકારકા નિરંતર રટન રહે ઔર પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા હૈ નહીં. લેકિન ઈસ પ્રકારસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ, દૂસરે પ્રકારસે પ્રાપ્ત હોતા નહીં. આહાહા..! '**ઉસ પ્રકારકા આરંભ હો તો માર્ગ નિકલતા હી હૈ. પહલે વિકલ્પ નહીં ટૂટતા પરંતુ પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ.**' અખંડાનંદ પ્રભુ અનંત ગુણકી રાશિ, ઐસા પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. નિર્ણય બિના વિકલ્પ ટૂટે નહીં. આહાહા..! કરના હૈ તો યહ હૈ. લાખ બાતકી

બાત અંતર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ એક નિજ આતમ ધ્યાવો. નિજ આતમ ધ્યાવો. વહ યહાં કહા. પહલે પક્કા નિર્ણય આતા હૈ. આહાહા..! ૨૭૯ પૂરા હુઆ.

યહ જો બાહ્ય લોક હૈ ઉસસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ. બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ 'ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા', પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, વહ તો જ્ઞાની સ્વયં હી જાનતે હૈં. બાહરસે દેખનેવાલે મનુષ્યોંકો જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં તો વે કહીં ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં. ૨૮૨.

૨૮૨. '**યહ જો બાહ્ય લોક હૈ...**' વિકલ્પસે લેકર જો બાહ્ય લોક હૈ '**ઉસસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ.**' બાહ્ય લોકસે ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ. આહાહા..! બાહ્ય લોકમેં ચૈતન્ય એકમેક હોતા નહીં. ઔર ચૈતન્યમેં વહ એકમેક આતા નહીં. ઐસા હી હૈ. રાગ ઔર ભગવાન આત્માકે બીચ સંધિ હૈ. તડ.. તડ હમારી કાઠિયાવાડી ભાષામેં તડ કહતે હૈં. (દરાર). દરાર હૈ તો અંદર જાતી હૈ. આહાહા..! રાગ ઔર આત્માકે બીચ સંધિ હૈ, પ્રભુ! ઉસમેં સંધિ કર. આહાહા..! '**ચૈતન્યલોક પૃથક્ હી હૈ.**'

'**બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ ઈન્હોંને ઐસા કિયા...**' બાહરકી ક્રિયા દેખે, ઉન્હોંને યહ કિયા, વહ કિયા, યહ છોડા, કપડે છોડે, ખાના છોડા, રસ છોડા, ખાનેમેં એક ચીજ ખાતે હૈં, દૂસરી છોડતે હૈં, વહ સબ બાહ્યકી બાત હૈ. વહ કોઈ ચીજસે આત્માકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**બાહ્યમેં લોગ દેખતે હૈં કિ ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા**' સ્ત્રી છોડ દી, કુટુંબ છોડ દિયા, ધંધા છોડ દિયા, ઉસમેં ક્યા હુઆ? પ્રભુ! વિકલ્પ છોડ દિયા ઐસા જબતક નહીં આયે, તબતક કુછ છૂટા નહીં. આહાહા..!

'**પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં,...**' આહાહા..! અંતરમેં ભગવાન આત્મા જાનનેમેં-જ્ઞાનમેં, અનુભવમેં આયા તો ધર્મી અંદરમેં કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, આહાહા..! અંતરકી બાત લોગ નહીં જાન સકતે. આહાહા..! બાહ્યમેં તો ચક્રવર્તીકા રાજ હૈ. અંદરમેં ભિન્ન હૈ. અંદરમેં રાગસે ભિન્ન હૈ. આહાહા..! '**ઈન્હોંને ઐસા કિયા, ઐસા કિયા' પરંતુ અંતરમેં જ્ઞાની કહાં રહતે હૈં...**' આહા..! સમ્યગ્દૃષ્ટિ-જ્ઞાની, જિસને આત્માકા પતા લે લિયા, નિર્વિકલ્પ આત્મા વિકલ્પસે પાર પર્યાયમેં ભી ઉસસે પાર, લેકિન પર્યાયમેં નિર્ણય કર લિયા. નિર્ણય તો પર્યાયમેં હોતા હૈ. વસ્તુ પર્યાયસે પાર હૈ. આહાહા..! જિસકા નિર્ણય કરના હૈ ઔર નિર્ણય કરતા હૈ, દોનોં વસ્તુ ભિન્ન

હૈં. આહાહા..! બહુત કઠિન બાત, પ્રભુ! નિર્ણય કરતી હૈ પર્યાય, નિર્ણય કરને લાયક ધ્રુવ. આહાહા..! દો ચીજ ભિન્ન હૈં. '**અંતરમેં જ્ઞાન કહાં રહતે હૈં, ક્યા કરતે હૈં, વહ તો જ્ઞાની સ્વયં હી જાનતે હૈં.**' ધર્મીકો માલૂમ પડે કિ મૈં કહાં હૂં. બાહરકે સાધારણ પ્રાણી બાહ્ય ચેષ્ટા દેખનેસે અનુમાન કર લે કિ યહ ઐસા હૈ. ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..!

'**બાહરસે દેખનેવાલે મનુષ્યોંકો જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં કરતે હૈં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં...**' આહાહા..! અંતરમેં વિકલ્પસે રહિત નિરંતર જ્ઞાનધારા (ચલતી હૈ). ભેદજ્ઞાન હુઆ બાદમેં ભેદજ્ઞાન કરના નહીં પડતા. વહ શુરૂ હો ગયા. રાગસે ભિન્ન હુઆ તો ભિન્ન હી રહેગા. અંદરમેં ક્યા હોતા હૈ (વહ જ્ઞાની હી જાનતે હૈં). '**જ્ઞાની બાહ્યમેં કુછ ક્રિયાએં કરતે હૈં યા વિકલ્પોંમેં પડતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં તો વે કહીં ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.**' આહાહા..! બાહરમેં વિકલ્પમેં દિખતે હૈં. બાહ્ય ક્રિયા કરતે દિખાઈ દેતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં.. આહાહા..! ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં (વિચરતે હૈં). ચૈતન્યલોક અંદર ભગવાન, ઉસકી ગંભીરતા, ઉસકી ગહનતા.. આહાહા..! જ્ઞાની ઉસમેં વિચરતે હૈં. ઉસકા પતા બાહ્ય ક્રિયાકાંડવાલેકો નહીં હોતા. બાહ્યસે દેખતા હૈ કિ ઈસને ઇતના ત્યાગ કિયા, ઈસને ત્યાગ નહીં કિયા, ઈસને કિયા,.. આહાહા..!

જ્ઞાનીકો તો કદાચિત્ ચારિત્રમોહકે ઉદયમેં કોઈ દોષ ભી આતા હૈ. લેકિન અંદરમેં ક્યા હૈ? આહાહા..! અંદરમેં આનંદમેં રમતે હૈં. આહાહા..! બાહ્યકી ક્રિયા ભિન્ન રહ જાતી હૈ, વિકલ્પકી ક્રિયા ભી ભિન્ન રહતી હૈ. અંદરમેં રાગસે, વિકલ્પસે ભિન્ન જ્ઞાનમેં કામ લેતે હૈં, વહ બાહરવાલેકો દિખાઈ નહીં દેતા. આહાહા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! મૂલ બાત તો યહ હૈ.

'**ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.**' ચૈતન્યલોકકી ગંભીરતા, અનંત ગુણકી ગંભીરતા ઉસમેં ધર્મી તો વિચરતે હૈં. બાહ્ય ક્રિયા દેખનેવાલેકો પતા નહીં ચલતા. આહાહા..! બાહ્ય ક્રિયા દેખે, ચારિત્રમોહકે ઉદયમેં જુડ જાય, ચારિત્રદોષ આ જાય, લેકિન અંદરમેં ક્યા કરતે હૈં...આહાહા..! કઠિન બાત હૈ. ૯૬ હજાર સ્ત્રી ચક્રવર્તીકો. ફિર ભી અંદરમેં ક્યા કરતે હૈં? સબસે ભિન્ન. ઉસ ઓરકે વિકલ્પસે ભી ભિન્ન કામ કરતે હૈં. આહાહા..! ભિન્ન કામ જો અંદર શુરૂ હો ગયા, વહ ક્યા ચીજ હૈ, ઉસકા અજ્ઞાની પત્તા નહીં લેતા, અજ્ઞાની જાન નહીં સકતે. આહા..! બાહ્યકી ક્રિયા, કૈસે નિવૃત્તિ લી હૈ, ઐસે પર ઉસકા લક્ષ્ય હૈ. '**ચૈતન્યલોકકી ગહરાઈમેં વિચરતે હૈં.**' ૨૮૨ (પૂરા હુઆ).

જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ. વે ભક્તિ-શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય આદિ બાહ્ય પ્રસંગોંમેં ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે દિખાયી દેતે હૈં તબ ભી ઉનકી જ્ઞાયકધારા તો અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ. ૨૯૪.

૨૯૪. દોસૌ ચૌરાનવે કહતે હૈં ન? '**જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ.**' મૈં જ્ઞાયક હૂં, યહ દૃષ્ટિ ઔર પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ. કિસી ભી પ્રસંગમેં બાહ્યમેં આ જાઓ, લેકિન અંદરકી દૃષ્ટિ ટૂટતી નહીં. '**જ્ઞાનીકો 'મૈં જ્ઞાયક હૂં' ઐસી ધારાવાહી...**' ધારાવાહી જ્ઞાનધારા. વહ આયા હૈ ન કલશમેં? દો ધારા સાથમેં ચલતી હૈ. જબતક કર્મસે ભિન્ન હો, જ્ઞાનધારા ઔર કર્મધારા (દો ધારા ચલતી હૈ). અંદર આત્માકા જ્ઞાનકા આનંદ વહ ભી ચલે ઔર રાગકા દોષ હો વહ ભી ચલે. (જબતક) વીતરાગ ન હો જાય. પરંતુ અંદરમેં રાગસે ભિન્ન કામ કૈસે કરતે હૈં, ઉસે લોગ નહીં દેખ સકતે. રાગ ઔર રાગકી ક્રિયા દેખતે હૈં. આહાહા..! ઐસા સ્વભાવ. આહા..! '**ઐસી ધારાવાહી પરિણતિ અખંડિત રહતી હૈ.**'

'**વે ભક્તિ-...**' ભગવાનકી ભક્તિ, '**શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય આદિ બાહ્ય પ્રસંગોંમેં ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે...**' હૈં. આહા..! બાહરમેં દિખે કિ ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે હૈં. '**દિખાયી દેતે હૈં...**' '**ઉલ્લાસપૂર્વક ભાગ લેતે દિખાયી દેતે હૈં...**' આહાહા..! '**તબ ભી ઉનકી જ્ઞાયકધારા...**' આહા..! અંદરમેં જ્ઞાયક-જ્ઞાનધારા જો આનંદધાર પ્રગટ હુયી હૈ, વહ અખંડિતરૂપસે અંતરમેં, '**અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ.**' આહાહા..! દેહકી ક્રિયા ભી હોતી હૈ, વિકલ્પ ભી દિખતા હૈ, પરંતુ અંદરમેં ઉસસે ભિન્ન કામ કરતે હૈં. ધર્મીકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ દ્રવ્ય પર હોતી હૈ. આહાહા..! ધ્રુવકે અવલંબનમેં ધ્રુવકા ખેલ ખેલતી હૈ. આહાહા..! પર ઉપરકા લક્ષ્ય હોનેકે બાવજૂદ અંતરમેંસે છૂટ ગયા હૈ. આહાહા..! બાહરકી ક્રિયા ઔર વિકલ્પ હોને પર ભી અંતરમેંસે છૂટ ગયા હૈ. આહાહા..! યહ બાત કૌન જાને? બાહર દેખનેવાલા બાહર દેખે. આહાહા..!

એક જંગલમેં રહતા હૈ, કપડેકા ટૂકડા નહીં, બોલતા નહીં, મૌન રહતા હૈ ઔર એક જ્ઞાની લડાઈમેં ખડા હો, દોનોંમેં ભેદ કૈસે દેખના? ભલે જંગલમેં અકેલા રહતા હો, લેકિન અંદર વિકલ્પમેં એકતા હૈ. સબ છોડ દિયા, પરંતુ અંદર વિકલ્પકી એકતા હૈ તો મિથ્યાત્વ હૈ. ઔર યહ લડાઈમેં હૈ, વિકલ્પકી એકતા ટૂટ ગયી હૈ તો લડાઈમેં ભી વહ સમકિતી હૈ. ક્ષાયિક સમકિતી હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત. બાહરસે નાપ

નિકલના કઠિન હૈ. અંતરકી ચીજકા બાહરસે નાપ આના કઠિન હૈ. બાહરકી ચીજ અંદરમેં નહીં ઔર અંદરકી ચીજ બાહ્યમેં નહીં. આહાહા..! દોનોં ભિન્ન-ભિન્ન કામ કરતી હૈ. ઐસા નહીં દેખતા હૈ ઔર બાહરસે દેખતા હૈ, વહ જ્ઞાનીકી પીછાન નહીં કર સકતા. આહાહા..! '**અખંડિતરૂપસે અંતરમેં ભિન્ન હી કાર્ય કરતી રહતી હૈ.**' આહાહા..!

યદ્યપિ દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ તથાપિ ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ ઔર વીતરાગતા-અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ. જો આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ. આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા. યદિ સાધકકો બાહ્યમેં-પ્રશસ્ત-અપ્રશસ્ત રાગમેં-દુઃખ ન લગે ઔર અંતરમેં-વીતરાગતામેં-સુખ ન લગે તો વહ અંતરમેં ક્યોં જાયે? કહીં રાગકે વિષયમેં 'રાગ આગ દહૈ' ઐસા કહા હો, કહીં પ્રશસ્ત રાગકો વિષકુંભ કહા હો, ચાહિ જિસ ભાષામેં કહા હો, સર્વત્ર ભાવ એક હી હૈ કિ-વિભાવકા અંશ વહ દુઃખરૂપ હૈ. ભલે હી ઉચ્ચમેં ઉચ્ચ શુભભાવરૂપ યા અતિસૂક્ષ્મ રાગરૂપ પ્રવૃત્તિ હો તથાપિ જિતની પ્રવૃત્તિ ઉતની આકુલતા હૈ ઔર જિતના નિવૃત્ત હોકર સ્વરૂપમેં લીન હુઆ ઉતની શાંતિ એવં સ્વરૂપાનંદ હૈ. ૨૯૫.

૨૯૫. '**યદ્યપિ દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...**' આહા..! કોઈ ભી પર્યાયકા '**યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભગવાન! દૃષ્ટિ જહાં આત્માકી હુઈ, સમ્યક્ અનુભવ (હુઆ), ઉસકો... આહાહા..! '**દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...**' કિસી પર્યાયકા. અપની કોઈ ભી પર્યાય હો, કિસી પર્યાયકા '**યા ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' આહાહા..! ક્યોંકિ અભેદ પર દૃષ્ટિ પડી હૈ. અભેદમેં દૃષ્ટિકા વિષય અંદરમેંસે લે લિયા હૈ. દૃષ્ટિકા વિષય અભેદ અંદરમેં લે લિયા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકી ધારા ચલતી હૈ. આહાહા..! '**દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો કિસી પર્યાયકા...**' કોઈ પર્યાયકા. આહાહા..! '**યા ગુણભેદકા...**' ઓહોહો..! આત્મા આનંદ હૈ, અનંત જ્ઞાન હૈ, ભગવાન ઉસકા ધરનેવાલા હૈ, ગુણીકા ગુણ હૈ ઔર ગુણ ગુણીકા હૈ,.. આહા..! ઐસે ભેદકા ભી સ્વીકાર નહીં. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- ચમત્કારિક બાત હૈ.

ઉત્તર :- ચમત્કારિક બાત હૈ. વચનામૃત. આહાહા..!

અનુભવમેંસે બાત નિકલ ગયી હૈ, બાહર આ ગયી હૈ. જગતકો રુચિ, ન રુચે સ્વતંત્ર હૈ. બાત કોઈ અલૌકિક હૈ! કહા ન?

'**यद्यपि दृष्टि-अपेक्षासे तो साधकको...**' સાધકકો '**किसी पर्यायका...**' કોઈ ભી પર્યાયકા પક્ષ નહીં હૈ. '**या गुणभेदका स्वीकार नहीं है...**' પર્યાયકા ઔર ગુણભેદકા. ઓહોહો..! દૃષ્ટિ તો ત્રિકાલી અભેદમેં એકાકાર હો ગયી હૈ. એકાકારકા અર્થ ઉસ ઓર ઝુક ગયી હૈ. પર્યાય ઔર દ્રવ્ય એક હોતે નહીં. ઉસ ઓર ઝુક ગયી તો ઉસકો એકાકાર કહનેમેં આતા હૈ. આહાહા..! એક પર્યાય અંદરમેં ઝુક ગયી તો દ્રવ્ય પર્યાયકો સ્વીકારતા નહીં. આહાહા..!

'**तथापि उसे स्वरूपमें स्थिर हो जानेकी भावना तो वर्तती है.**' તથાપિ ધર્મીકો.. આહાહા..! સ્વરૂપમેં સ્થિર હોનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. તથાપિ '**रागांशरूप बहिर्मुखता उसे दुःखरूपसे वेदनमें आती है...**' આહા..! ઉસકો રાગ દુઃખરૂપ લગતા હૈ. મહાવ્રતકા પરિણામ, પરમાત્માકી ભક્તિમેં ઉલ્લાસ દિખે, આઠવેં દ્વિપમેં નંદિશ્વરમેં ઇન્દ્ર જાતે હૈં. ઘુંઘરુ બાંધકર નાચતે હૈં. બાહરકી ક્રિયા દુનિયા દેખે, લેકિન અંદરમેં ઉસકો કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. આહાહા..! એકાવતારી હૈ. શક્રેન્દ્રિ ૩૨ લાખ વિમાનકા સ્વામિ. એક પર્યાયકા ભી સ્વામિ નહીં હૈ. એક પર્યાયકા ભી સ્વીકાર નહીં. પર્યાયને દ્રવ્યકા સ્વીકાર કિયા તો અબ પર્યાયકા સ્વીકાર નહીં હૈ. આહાહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અંતરકી બાત હૈ.

'**स्वरूपमें स्थिर हो जानेकी भावना तो वर्तती है. रागांशरूप बहिर्मुखता...**' આહાહા..! રાગકા અંશ આતા હૈ. ચારિત્રકા દોષ હોતા હૈ. આહાહા..! સમકિતીકો ક્ષાયિક સમકિતી શ્રેણિક રાજા. ઉસકા પુત્ર જેલમેંસે છુડાને આયા. હાથમેં હથિયાર લેકર તોડનેકો આયા. ઉન્હેં શંકા હુયી. હૈ સમ્યગ્જ્ઞાની, હૈ ક્ષાયિક સમકિતી. શંકા હુયી કિ યહ મુજે મારને આ રહા હૈ. આહાહા..! ફિર ભી વહ જ્ઞાન મિથ્યાજ્ઞાન નહીં હૈ. સમજમેં આયા?

કોણિક આતા હૈ, ઉસકા લડકા કોણિક. કોણિક જબ ગર્ભમેં થા તો બૂરે (સપને) આતે થે, ઉસકી માતાકો બૂરે સ્વપ્ન આતે થે. શ્રેણિક રાજાકા કલેજા ખા જાઉં. ઐસે. શ્રેણિક રાજાકી રાનીકો બાલક આયા. ઉસે લગા, ઐસા સ્વપ્ન આયા તો ઉસકે પિતાજીકો ક્યા કરેગા? જૈસા આયા વૈસા, કચરેકે ઢેરમેં ડાલ દિયા. આહાહા..! શ્રેણિક રાજા આતે હૈં. ક્યા હુઆ? બાલક કહાં હૈ? પ્રસવ હો ગયા હૈ. બાલકકો મૈંને કચરેકે ઢેરમેં, હમારી ભાષા ઉકરડા, ઉસમેં ફેંક દિયા હૈ. ક્યોંકિ જબ વહ (ગર્ભમેં) થા, તો આપકા કલેજા ખાનેકા સ્વપ્ન આયા થા. આપકા કલેજા ખાના હૈ, ઐસા સપના આતા થા. તો ભી શ્રેણિક રાજા... અંદરમેં તો ક્ષાયિક સમકિત પડા હૈ. આહાહા..!

બાહરસે.. અરે..! કહાં લડકા પડા હૈ? કચરેકે ઢેરમેં. વહાં ગયે, વહાં ગયે. ઉઠા લિયા બાલકકો. બાલક તો અભી તાજા થા. વહાં મુર્ગા થા. ચોંચ મારી હોગી. પરુ હો ગયા. પીડા.. પીડા.. પીડા. બાલક રોતા થા. એક દિનકા બાલક થા. રોતા થા. પિતાજી.. આહાહા..! ક્ષાયિક સમકિતી. ક્રિયા ઐસી દિખે. આહા..! ઉસકા હાથ ચૂસતે થે. અરેરે..! ઈસ બચ્ચેકો ઐસા દુઃખ! ઉસકી સ્ત્રીકો સપના આયા થા, વહ ભૂલ ગયા. રોતા હૈ તો છોડ દે. યહ બાલક અભી દુઃખી હૈ. મુર્ગેને ચોંચ મારી હૈ તો અંગૂલીમેં મવાદ હો ગયા હૈ, ખૂનમેં મવાદ હો ગયા હૈ. તો સ્વયં ચૂસતે હૈં, ખૂન ચૂસતે હૈં. આહાહા..! કોઈ દેખે કિ અરેરે..! ઈતના પ્રેમ! બાલકકો ઈતના પ્રેમ! જિસકા મવાદ ચૂસતે હૈં. પ્રભુ! વહ ક્રિયા ભિન્ન હૈ. હાં! આહાહા..! અંતરકી ક્રિયા ભિન્ન હૈ. આહાહા..! અંતરમેં તો ક્ષાયિક સમકિત હૈ કિ જિસ સમકિતકો કેવલજ્ઞાનમેં લે જાના હૈ. વહી સમકિત સિદ્ધમેં જાયેગા. આહા..!

ઉસકી યહ ક્રિયા દેખકર અજ્ઞાનીકો ઐસા લગે, યહ ક્યા કરતે હૈં? લેકિન વહ ક્રિયા હોનેવાલી હો તો હો, અંતર દૃષ્ટિ તો આત્મા પર-આનંદ પર હૈ, વહ કિસીકો સ્વીકારતી નહીં. વિકલ્પકો ચૂસનેકી ક્રિયાકો સ્વીકાર નહીં કરતી. વહ ક્રિયા મેરી નહીં ઔર મૈં કર્તા નહીં. આહાહા..! ચૂસનેકી ક્રિયા હોતી હૈ તો વહ ક્રિયા મેરી નહીં ઔર મૈં કર્તા નહીં. આહાહા..! ઐસી અંદરમેં ક્ષાયિક સમકિતમેં પરિણતિ નિરંતર ધારા બહતી હૈ. આહા..! અંતર ધારા ઔર બાહરકી ક્રિયામેં બહુત ફર્ક હૈ. જ્ઞાનધારા ભિન્ન હૈ.

યહ કહતે હૈં, '**रागांशरूप बहिर्मुखता उसे दुःखरूपसे वेदनमें आती है...**' જ્ઞાનીકો ભી... યહ બાત બૈઠતી નહીં થી ન, દીપચંદજી સેઠિયા. સરદાર શહર. યહાં બારહ મહિનમેં એક બાર આઠ દિન આયે. ઉસમેં સોગાનીકા પઢા. સોગાનીકા દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ. ઉનકો સહન નહીં હુઆ. યે કૌન જાગા? યે તો શુભભાવકો ભી દુઃખ કહતે હૈં. ઉસમેં ઐસા હો ગયા કિ જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં, દુઃખ વેદે વહ જ્ઞાની નહીં. ઐસી દૃષ્ટિ બદલ ગયી. આહા..! વિરોધ હો ગયા થા. જ્ઞાનીકો દુઃખ હૈ હી નહીં. યહાં બહિન કહતી હૈ, જ્ઞાનીકો '**रागांशरूप बहिर्मुखता उसे दुःखरूपसे वेदनमें आती है...**' જિતના રાગ હૈ ઈતના દુઃખ હૈ. તીન કષાય ગયા નહીં. શ્રેણિક રાજાકો ક્ષાયિક સમકિત હૈ. એક કષાય ગયા હૈ. તીન કષાય નહીં ગયે હૈં તો તીન કષાયકા દુઃખ હૈ. આહાહા..! ભલે ઉસે ભિન્ન જાનતે હૈં, પરંતુ વેદનમેં હૈ. જિતના કષાય ગયા, ઉતના આનંદકા વેદન હૈ. આહાહા..! જિતના કષાય રહા ઉતના દુઃખકા વેદન હૈ. સમકિતીકો દો વેદન હૈ.

બડી ચર્ચા દીપચંદજીસે વિરોધ હો ગયા થા. દીપચંદજી... ભાઈને કહા થા ન. સોગાની. સમકિતીકો શુભભાવ ભી દુઃખરૂપ લગતા હૈ. વહ ઉન્હેં નહીં જચા. યહાં બારહ મહિનેમેં આઠ દિન આતે થે. પ્રેમ બહુત થા. પરંતુ આખિરમેં દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ દેખકર ફેરફાર હો ગયા. જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં. દુઃખ વેદે વહ તીવ્ર કષાય હૈ. યહાં તો રાગાંશ હૈ ઐસા કહતે હૈં. તીવ્ર કષાય નહીં. તીવ્ર કષાય તો સમકિતીકો ગયા હૈ. અનંતાનુબંધી તો ગયા હૈ. આહાહા..!

'**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...**' દુઃખરૂપ દિખતા હૈ. આહાહા..! કોઈ ચીજ દુઃખરૂપ નહીં લગતી. ચીજ પર લક્ષ્ય જાતા હૈ વહ દુઃખરૂપ લગતા હૈ. ચીજકો તો છૂતે ભી નહીં. એક ચીજ દૂસરી ચીજકો છૂતી નહીં. વહ તો તીસરી ગાથામેં આયા. સમયસાર. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી ચુંબતા નહીં, છૂતા નહીં, સ્પર્શ કરતા નહીં, પ્રવેશ કરતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. આહાહા..! ફિર ભી ધર્મી-સમકિતીકો કમજોરીસે ચારિત્રકા દોષ આતા હૈ. વહ દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! એક ઓર આનંદકા વેદન હૈ, એક ઓર દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! ગજબ બાત, પ્રભુ! તીર્થંકર ત્રિલોકનાથ પરમાત્માકે અભિપ્રાયકા હૃદય કોઈ અલૌકિક હૈ! દુનિયામેં કહીં નહીં હૈ. આહા..! ઐસી ચીજ હૈ.

યહાં કહા, રાગાંશ લિયા ન? ક્યોંકિ સમકિતી તો હૈ. વહ તો કહા. દૃષ્ટિ અપેક્ષાસે તો કહા હૈ. સાધક તો લિયા હૈ. સાધક તો હૈ. '**કિસી પર્યાયકા, ગુણભેદકા સ્વીકાર નહીં હૈ...**' ઇતના સ્વીકાર નહીં હૈ, ફિર ભી '**તથાપિ...**' તો ભી. આહાહા..! '**ઉસે સ્વરૂપમેં સ્થિર હો જાનેકી ભાવના તો વર્તતી હૈ. તથાપિ રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા..**' આહાહા..! ચારિત્રદોષ દૂસરી ચીજ હૈ, સમકિત ચીજ દૂસરી હૈ. એક ગુણકા દોષ યદિ દૂસરે ગુણકો કરે તો ગુણ ઉત્પન્ન હોતા હી નહીં. ચારિત્રકા દોષ સમકિતકો બિલકુલ અવરોધ નહીં કરતા. આહાહા..! વહ અસ્થિરતાકા દોષ હૈ, સમકિતમેં પૂરે ચૈતન્યકા અંદરસે આદર હુઆ હૈ. પૂર્ણાનંદકા નાથકા આદર હૈ. વહાં રાગકા અંશ આતા હૈ. આદર નહીં, સ્વીકાર નહીં, ફિર ભી વેદન હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ અપની પર્યાયમેં હૈ ન. દૂસરેમેં નહીં હોતા. આહાહા..!

'**રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ...**' આહાહા..! શ્રેણિક રાજા લડ્ડેકો ચૂસતે હૈં, ઉસ વક્ત જો રાગ આયા હૈ, ઉસકો દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા..! આત્માકા ભાવ તો હૈ હી, પરંતુ ચૂસતે વક્ત રાગ હૈ. ધન્નાલાલજી! રાગકા વેદન હૈ. આહાહા..! તીર્થંકર હોંગે. અભી ભી તીર્થંકરગોત્ર બાંધતે હૈં. નર્કમેં ભી તીર્થંકર ગોત્ર સમય-સમયમેં બાંધતે હૈં. યહાંસે શુરૂ હો ગયા હૈ. વહાંસે નિકલેંગે તબતક બાંધેગે.

આહાહા..! ઔર માતાકે પેટમેં આયેંગે.. આહાહા..! ઇન્દ્ર, ઉનકા આના ખ્યાલમેં હૈ, તો ઇન્દ્ર માતાકે પેટકો સાફ કરતે હૈં. જૈસે કોઈ બડા આદમી આયે તો જમીન આદિ સાફ કરતે હૈં, વૈસે ઇન્દ્ર.. આહાહા..! ઇન્દ્ર ભી સમકિતી હૈ, એકાવતારી હૈ, અભી, અભી. આહાહા..! શ્રેણિકરાજા અભી ચૌથે ગુણસ્થાનમેં હૈ. તીર્થંકર હોનેવાલે હૈં. માતાકે પેટમેં આનેવાલે હૈં તો માતાકા પેટ સાફ કરતે હૈં. જૈસે સિંહાસન સાફ કરે, વૈસે. સવા નવ મહિને.. આહાહા..!

માતાકે પેટમેં ક્ષાયિક સમકિતી તીર્થંકરકા જીવ, બાહર નિકલકર તીર્થંકર હોંગે. આહાહા..! અભી જન્મ હોગા તબ ઇન્દ્ર આકર માતાકો પાદવંદન કરેગા. જનેતા! માતા! તુજે પહલે નમસ્કાર! ઐસે પુત્રકો જન્મ દિયા. ઐસા પાઠ હૈ. આહાહા..! જગતકા કલ્યાણ કરનેમેં નિમિત્ત હોંગે. ઐસે પુત્રકો માતા! તૂને જન્મ દિયા. જનેતા! તૂ ઉનકી જનેતા નહીં, તૂ જગતકી માતા હૈ. આહાહા..! માતા! તુજે હમ નમસ્કાર કરતે હૈં. બાદમેં પુત્રકો નમસ્કાર કરતે હૈં. આહાહા..! ઐસી ચીજમેં દર્શન ભિન્ન હૈ, દોષ ભિન્ન હૈ. શ્રેણકિો ભી ભિન્ન હૈ, ઇન્દ્રકો ભી ભિન્ન હૈ. આહાહા..! ઇન્દ્ર ભી સમકિતી હૈ. શાસ્ત્રમેં લેખ હૈ, વહાંસે નિકલકર મોક્ષ જાતા હૈ.

કહા થા ન? ભગવાન જબ મોક્ષ પધારે (તબ) ભરત અષ્ટાપદ પર્વત પર ગયે. ઐસે દેખા તો જીવરહિત. આંખમેં આંસુકી ધારા ચલી. પિતાકો દેખકર દેહ છૂટ ગયા. આંસુકી ધારા (ચલતી હૈ). ઇન્દ્ર આયા. ઇન્દ્ર ભી સાથમેં થા. ભૈયા! ક્યા કરતે હો? ક્યા હૈ? ક્યોં રોતે હો? આપકા અંતિમ દેહ હૈ, મુજે તો અભી એક દેહ ધારણ કરના હૈ. દેવ કહતે હૈં, અભી તો મુજે એક દેહ ધારણ કરના હૈ. તેરા તો યહ અંતિમ દેહ હૈ. ઇન્દ્ર! સબ ખ્યાલમેં હૈ. ઐસા કહા. સબ ખ્યાલમેં હૈ, બાપૂ! પરંતુ રાગકા કામ રાગ કરતા હૈ, હમારા કામ હમ કરતે હૈં. યે દો ચીજકી ભિન્નતા જાનના. આહાહા..! સમ્યગ્દર્શન ઔર રાગ, એક સમયમેં દોનોં હોતે હૈં. ઉસકા વેદન ભી હૈ. વેદન નહીં હૈ ઐસા નહીં. વેદન કરે ઈસલિયે તીવ્ર કષાયવંત હૈ, ઐસા હૈ નહીં.

'રાગાંશરૂપ બહિર્મુખતા ઉસે દુઃખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ ઔર વીતરાગતા...' સાથમેં વીતરાગતા હૈ ઉતને **'અંશરૂપ અંતર્મુખતા સુખરૂપસે વેદનમેં આતી હૈ.'** એક સમયમેં એકસાથ. આહાહા..! સાધકજીવકો, સાધકકો કહા ન? ઉપર. **'દૃષ્ટિ-અપેક્ષાસે સાધકકો...'** ઐસા આયા હૈ. અપને સ્વભાવ સન્મુખકા આનંદ ભી હૈ ઔર રાગ ભી આતા હૈ, ક્રિયાકાંડકા અનેક પ્રકારકા, ઉસકા દુઃખ ભી હૈ. આહાહા..! દોનોં એકસાથ હૈં.

મિથ્યાદૃષ્ટિકો પૂર્ણ દુઃખ હૈ, કેવલીકો પૂર્ણ સુખ હૈ, સાધકકો અપૂર્ણ આનંદ ઔર અપૂર્ણ દુઃખ હૈ. આહાહા..! મિથ્યાદૃષ્ટિકો પૂર્ણ દુઃખ. ચાહે રાજા હો, બડા કરોડપતિ, અરબપતિ, સુંદર રૂપ હો, બાહરમેં ખાને-પીનેમેં મૌજ કરતા હો, મહાદુઃખી હૈ, કષાય હૈ. આહાહા..! ઔર સમકિતી સુખી હૈ. નર્કમેં ભી જિતના રાગ ગયા ઉતના સુખી હૈ. શ્રેણિક રાજાકો અનંતાનુબંધી ગયા હૈ, ઉતના તો સુખ હૈ વહાં નર્કમેં ભી. જિતના કષાય હૈ, ઉતના દુઃખ હૈ. સાધકકો બાધકપના બાકી હૈ. નહીં તો સાધક ક્યોં કહા? નહીં તો સાધ્ય પૂર્ણ હો જાના ચાહિયે. આહા..! થોડા રાગ હૈ, ઉતના વેદન આતા હૈ.

'**જો આંશિક બહિર્મુખ વૃત્તિ વર્તતી હો ઉસસે સાધક ન્યારાકા ન્યારા રહતા હૈ.**' આહાહા..! વિશેષ હૈ. '**આંખમેં કિરકિરી નહીં સમાતી...**' આંખમેં રજકણ નહીં સમાતા. '**ઉસી પ્રકાર ચૈતન્યપરિણતિમેં વિભાવ નહીં સમાતા.**' ચૈતન્યકી આનંદ પરિણતિમેં વિભાવ નહીં આતા. જૈસે આંખમેં રજકણ નહીં સમાતા, વૈસે ચૈતન્યમેં નહીં સમાતા. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)